

GÖÇ KONUSUNDA YENİ POLİTİKALAR: VENEZUELA VE ANAYURDA DÖNÜŞ PLANI*

Canan KIŞLALIOĞLU^{***}

Öz

Venezuela yüksek oranda göç veren önemli bir ülkedir. Kitlesele göçler sonucunda Venezuela nüfusu büyük oranda azalırken, özellikle Latin Amerika coğrafyasında ekonomik, siyasi, demografik sonuçlara ve kaygılara yol açmıştır. Çeşitli dönemlere ve çeşitli toplumsal gruplara dağılan bu göç akını, ülkeyi kıta içerisinde bir problem haline getirirken, Venezuelalı göçmenlerin durumu da diğer ülkelerin politik alanları içerisinde önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Öyle ki Venezuela'nın verdiği göçler, iç savaş yaşayan Suriye'nin verdiği göçlerle karşılaştırılmaya başlanmıştır. Venezuela verdiği göçlerle hem önemli oranda işgücü ve sermaye kaybetmiş hem de uluslararası alanda birçok otokratik yönetimle beraber anılmaya başlamıştır. Venezuela 2018 yılında Anayurda Dönüş Planı'nı (Plan Vuelta a la Patria) uygulamaya koymuştur. Bu plan yurtdışındaki Venezuela vatandaşlarını ülkeye döndürme amacını izlerken, aynı zamanda Venezuela'nın diğer ülkelerle göçmenler üzerinden diplomatik ilişkilerini düzeltmesini ve işbirliğini arttırmasını sağlayan bir araca dönüşmüştür. Çalışma Venezuela'dan göçün sebeplerini, göçün Venezuela'yı ve diğer ülkeleri nasıl etkilediğini, göçmenlerin gittikleri ülkelerde ne gibi durumlarla karşılaştıklarını, Venezuela'nın bu göçleri geri çevirmeye yönelik uygulamaya koyduğu planı ve göçmenlerin geri dönüş nedenlerini incelemektedir. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmış, uluslararası raporlar ve gazete haberleri ile ayrıntılı bir analiz ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmada Venezuela'nın verdiği göçlerle ekonomik, siyasi ve demografik olarak olumsuz etkilendiği anlaşılmıştır. Sonuç olarak ise Venezuela'nın uygulamaya koyduğu plan ile tüm bu olumsuzlukları ve siyasi imajını düzeltme yoluna gittiği ve istenilen yoğunluğa henüz ulaşmamış olsa da, uygulanan planın uluslararası alanda geliştirilebilir bir örnek olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Latin Amerika, Venezuela, Göç, Mülteci.

* Bu çalışma 29 Kasım - 1 Aralık 2023 tarihlerinde düzenlenen "İklim Değişikliği, Çevre Krizi ve Göç" konulu Uluslararası Antalya Bilim Forumu'nda (Antalya International Science Forum- ANISF) sunulan Göçleri Tersine Çevirmek Mümkün mü: Anayurda Dönüş Planıyla Venezuela Örneği başlıklı bildiriden üretilmiştir.

** Doktor Öğretim Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, canankislalioglu@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0003-0388-246X>

NEW POLICIES ON MIGRATION: VENEZUELA AND THE RETURN TO THE HOMELAND PLAN

Abstract

Venezuela is an important country which has a high rate of emigration. Venezuela's population has decreased significantly, leading to economic, political, demographic consequences and concerns, especially in the Latin American geography. This influx of migration, which is distributed over various periods and social groups, has made the country a problem within the continent, while the situation of Venezuelan migrants has become an important topic of discussion within the political spheres of other countries. Venezuela's migration has been compared to Syria, which is experiencing a civil war. Venezuela has not only lost a significant amount of labor and capital, but has also become mentioned together with many other autocratic governments. In 2018, Venezuela launched the Return to the Homeland Plan (Plan Vuelta a la Patria). While this plan pursues the goal of repatriating citizens abroad, it has also become a tool for improving Venezuela's diplomacy and increasing cooperation with other countries through migrants. The study examines the causes of emigration, how affects Venezuela and other countries, what kind of situations migrants had in the other countries, how that plan reverse these migrations and the reasons for the return. The study uses a literature review methodology, international reports and newspaper articles for a detailed analysis. The study reveals that Venezuela has been affected economically, politically and demographically by the migration. As a result, it is understood that the plan implemented an improvable example in the international arena, although it has not yet reached the desired intensity.

Keywords: Latin America, Venezuela, Migration, Refugees.

Giriş

Uluslararası alanda göç önemli konulardan biridir. Göçün sebepleri arasında ekonomik, siyasi konular öncelikli olmuş, afet, savaş, kıtlık gibi olaylar da göçleri etkilemiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasında kitlesel göç hareketleri artmış ancak sonrasında göçler belli coğrafyaların ve belli ülkelerin sorunu olarak devam etmiştir, gelişmekte olan ülkelerde kırdan kente göç devam etmiş, az gelişmiş ülkelerde ise çatışma, doğal afet, siyasi iktidardan memnuniyetsizlik gibi sebepler göçleri etkilemeye devam etmiştir. Günümüzde ekonominin kötüleşmesi, kaynakların azalması ve iç çatışmaların farklı ülkeleri etkileyebilir hale gelmesi gibi küreselleşen sorunlarla beraber göç de tüm dünyayı etkileyen bir konu haline gelmiştir. Yoğunlaşan göç hareketleri, göçün yöneldiği ülkelerin yanında göç veren ülkelerin de bu sorunlarla yüzleşmesine neden olmuştur. Bunun dışında göçün sebepleri de değişmiş ve çeşitlenmiştir, buna verilebilecek en önemli örnek Venezuela'dır. Nüfusunun çok büyük bir kısmını kısa süre içerisinde göçler nedeniyle kaybeden ülkede bu göçleri tetikleyecek herhangi bir iç savaş, afet gibi durumların olmayışı ve göçün toplumun hemen hemen her kesimine

yayılmaması, bu ülkeden göçleri incelemeyi gerekli kılmıştır. Venezuela'nın verdiği göçlerin niteliği, bu ülkeden göç eden kişilerin de statülerinin uzun süre belirsiz kalmasına neden olmuştur.

Venezuela dünyanın en fazla göç veren ülkelerinden biridir. Ülkenin şu anki imajı bu göçlerin siyasi kutuplaşma ve bozuk ekonomi temelli olduğunu gösterse de Latin Amerika'nın sosyolojik, tarihsel ve ekonomik koşulları da bu göçleri kolaylaştırmaktadır. Venezuela'nın verdiği göçleri sadece Venezuela üzerinden değerlendirmek eksik kalacaktır. Bu göçlerin sebepleri, sonuçları sadece Venezuela kaynaklı ve o ülkeyi etkileyen şekilde kalmamaktadır. Aynı şekilde göç alan ülkeler de Venezuela'nın verdiği göçten politik, sosyolojik ve ekonomik şekilde etkilenmektedir. Bu noktada verdiği göç yoğunluğu açısından Suriye ile karşılaştırılan Venezuela, bu göçleri geri çevirme ve diğer ülkelerle ilişkilerini geliştirme açısından farklı bir noktaya ilerlemiştir.

Göç konusunda geçmişten günümüze çeşitli göç teorileri ortaya konmuştur. Bu teoriler ilk olarak sanayi devriminin yol açtığı ve genellikle de kırdan kente yönelen göçleri incelemiş ve daha sonrasında çeşitlenmiştir. Venezuela'dan göçler incelendiğinde tek bir teori ile bu konuyu açıklamak mümkün değildir. Özellikle göçlerin sadece ekonomik koşullara bağlı olarak değerlendirilmesi, ekonomik koşulları güçlü ve sermayeyi elinde tutan sınıfların gidişini ve siyasi gerekçelerle yapılan göçleri açıklamakta yetersiz kalabilmektedir. Ancak Venezuela'dan göçlerin büyük kısmının ekonomik temelli ve ülkede kalan aile bireylerine mali kaynak sağlamak amaçlı olduğu düşünüldüğünde O. Stark'ın ortaya koyduğu İşgücü Göçünün Yeni Ekonomisi Teorisi, göçün sebepleri arasına aileyi de katması açısından Venezuela'dan göçlerin önemli bir kısmıyla bağdaştırılabilir. Bu teoriye göre göç kararı ülkedeki birçok farklı etmene göre şekillenmektedir (Özcan, 2017, s. 202). Ailenin tamamı göçmese bile aile bireylerinden birini ya da birkaçını göçmen olarak gönderebilmekte, giden kişi yurtdışından ailesine mali destek sağlarken, aile de ülke içerisindeki konumunu korumaya devam etmektedir. Venezuela'da göçün başlangıç dönemine bakıldığında ekonomik temelin de göç sebepleri arasında olduğu ve ailelerin bu gerekçeyle bölündüğü de çalışma içerisinde açıklanmıştır.

Çalışma içerisinde ilk olarak Venezuela'nın neden göç verdiği incelenmiş, bu göçlerin Venezuela'yı nasıl etkilediği ve göçmenlerin genel durumu analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca Venezuelalıların gittikleri ülkeleri nasıl etkilediği ve ne gibi sorunlarla karşılaştıkları incelenmiştir. İkinci bölümde Venezuela'nın geri dönüş için uyguladığı planın kapsamı, koşulları ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Çalışma Venezuela'nın uyguladığı Anayurda Dönüş Planı'nın (Plan Vuelta a la Patria) geçerliliğini ve uygulanabilirliğini inceleyerek, uluslararası alanda örnek alınabilecek bir plan olup olmadığını değerlendirmektedir. Bu açıdan çalışma, literatüre özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

1. VENEZUELA NEDEN GÖÇ VERİYOR?

Venezuela sömürgecilik döneminden itibaren kıtanın önemli ülkelerinden biri olmuştur. Ülkede petrolün bulunmasının ardından ise yoğun bir çekim merkezi haline gelmiştir. Ancak ülke göç de vermeye devam etmiştir. Kıta içerisinde ülkeler arası sınır geçişlerinin kolay olması, dilsel ve kültürel birlik gibi birçok etmen göçü kolaylaştırmıştır. Venezuela'nın kıta içerisinde göç konusunda önemli bir sorun haline gelmesi Hugo Chávez dönemi ile başlamıştır. Genellikle afet, savaş, iç çatışma, kuraklık gibi sebepler kitlesel göçlerin başlıca sebepleri olurken, Venezuela göç gerekçeleri bakımından birçok ülkeden ayrılmaktadır. Bunun dışında Venezuela'dan göçler hem bölgeye yayılımı nedeniyle etkili hem de Venezuela'nın bölge içerisindeki modern tarihine bakıldığında dikkat çekicidir.

Venezuela tarih boyunca bölge içerisinde göç çeken önemli ülkelerden biri olmuştur. Ülkede 1958 tarihli Punto Fijo Anlaşması'ndan¹ itibaren 40 yıl süreyle sağlanan istikrar (Sylvia ve Danopoulos, 2003, s. 64) ve petrol zenginliği, ülkeyi göçmenler için bir çekim merkezi haline getirmiştir. Venezuela'nın göç verme süreci incelendiğinde, 1970'li yıllardan itibaren göç eden nüfus sayısında belli bir yükseliş olduğu görülmektedir ancak bu tarihlerden itibaren en büyük göç hareketi Chávez'in iktidara gelmesinin ardından başlamıştır. Bu dönemde iş insanları ve çeşitli profesyoneller ülkeyi terk etmeye başlamıştır (Mijares ve Rojas Silva, 2018, s. 5). Bu ilk göç dalgasına bakıldığında, Chávez'in yönetim tarzından ziyade, ülke içerisindeki siyasi kutuplaşmanın bunun başlıca sebebi olduğu görülmektedir. Ülkede Punto Fijo Anlaşması'ndan itibaren 40 yıl boyunca belli elitlerin hakimiyetindeki bir iktidarın ilk kez kaybedilmesi ve siyasi olarak sol düşüncüyü benimsemiş, geçmişte devlet başkanına karşı darbe girişiminde bulunmuş olan bir liderin işbaşına gelmiş olması önemlidir. Bu noktada Venezuela'da yıllar içinde derinleşen ekonomik, sosyal ve toplumsal kutuplaşmanın varlığını dikkate almak gerekmektedir. Punto Fijo Anlaşması ile beraber oluşan toplumsal ayrışma sonucu toplumun iktidara yakın kesimi zenginleşmeye devam ederken, diğer kesim ise yoğun bir yoksullukla mücadele etmiştir. Petrol zengini olmasına karşı toplumsal gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkede zenginler ve yoksullar arasındaki uçurum artarken birbirlerine karşı güven oluşturma ve işbirliği yapma konuları gündeme dahi gelmemiştir. Bu noktada iktidarın, 40 yılın ardından solcu olduğu bilinen ve sonrasında sosyalizmi benimseyen bir liderin eline geçmesi, ona karşı 2002 yılında gerçekleştirilen darbe girişiminin yoğun bir halk desteğiyle bastırılmış olması, toplumun elit kesiminin ülkeden göç etmesine neden olmuştur. Özellikle Chávez'e yönelik darbe girişimine siyasiler dahil birçok ismin katılması karşılıklı güveni olabilecek en üst düzeyde zedelemiştir.

¹ Sosyal Demokrat Parti (Accion Democratica - AD), Sosyal Hıristiyan Parti (Partido Socialcristiano - COPEI) ve Demokratik Cumhuriyet Birliği (Unión Republicana Democrática - URD) partileri arasında 1958 yılında siyasi istikrar sağlamak gerekçesiyle imzalanmıştır.

Chávez'in iktidara gelmesinin ardından Venezuela'dan dışarıya yoğun bir göç hareketi başlamıştır. Mijares ve Rojas Silva yaptıkları çalışmada Venezuela'dan göçleri çeşitli dönemlere ayırmışlardır. Bunlardan birincisi Chávez'in iktidara geldiği dönemde yaşanmışken, ikinci dönemin 2003 yılında Chávez'in ülkedeki petrol şirketi PDVSA'dan birçok uzmanı ekonomik sabotaj gerekçesiyle görevden almasından kaynaklandığını, üçüncü dönemin 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz kaynaklı olduğunu, daha sonra ise 2014 ve 2018 yıllarında büyük göç dalgalarının yaşandığını belirtmişlerdir (Mijares ve Rojas Silva, 2018, s. 5).

İlk göçmen grupların, elit diye tanımlanan üst tabakadan, yüksek düzeyde gelire ve eğitime sahip olan kişiler olduklarını söylemek mümkündür. Bu kişiler eğitim ve gelir seviyeleri sayesinde başka bir ülkede kolayca hayat kurma imkanına sahip kişilerdir. 2002 yılında Chávez'e yönelik darbe girişiminin ardından toplumsal kutuplaşma en üst düzeye çıkmıştır. Chávez'in bu süreçte yoğun bir halk desteğini arkasına almış olması ve darbecilerin Chávez'i ülke yönetimine geri getirmek zorunda kalmaları, eski dönemki iktidar gücüne sahip olmadıklarının bir göstergesi olmuştur. Ülke Chávez taraftarları ve Chávez'e karşı olanlar şeklinde keskin bir şekilde bölünmüştür. Venezuela'daki eski ve yeni iktidar sahipleri arasındaki mücadelede Chávez'in ve politikalarının karşısında olanlar, kendilerini bir tehdit altında hissederek ülkeyi terk etmeye başlamıştır. Chávez'in iktidara gelmesinin ardından 2000 ve 2010 yılları arasında yaklaşık 1,5 milyon Venezuelalının ülkeyi terk ettiği belirtilmektedir (Dinçer, 2022, s. 570). Chávez'in iktidarı döneminde, özellikle misyonlar² aracılığıyla yoksul kesimi hedeflemesi ve daha önce bir şekilde barriolarda³ sıkıştırılmış kesimleri şehrin ve toplumun içinde görünür hale getirmesi, Chávez'e karşı olanların kendilerini ve ekonomik koşullarını büyük bir tehdit altında görmelerine neden olmuştur.

Elit kesimin yanında yine iyi eğitilmiş ve orta sınıf diyeceğimiz kesim de göç edenler arasında yüksek oranlardadır. İlk bahsedilen grup daha gelişmiş ülkeler ve ABD'ye göç ederken, bahsedilen ikinci grup özellikle kıta içerisine ve İspanya'ya göç etmiştir (Mijares ve Rojas Silva, 2018, s. 5). Bu göç edenlerin tamamının Chávez karşıtı olduğunu söylemek mümkün değildir ancak ekonomik ve siyasi belirsizliğin ve ülke içindeki siyasi mücadelelerin yoğunluğunun orta sınıf gençler üzerinde bir kaygı yarattığından bahsedilebilir.

Göçün üçüncü kısmını ise toplumun yoksul kesimlerinden göçler oluşturmaktadır. Bu dönemde düşük eğitim ve düşük gelir seviyesine sahip Venezuelalılar da yoğun bir şekilde başka ülkelere göç etmeye başlamıştır. Bu göçün yoğunlaştığı dönem ise Chávez'in hayatını kaybettiği tarihin sonrasındır. Chávez'in 2012 yılında ölümünün ardından petrol fiyatlarındaki

² Chávez tarafından 2003 yılında oluşturulmaya başlamış ve 21. Yüzyıl sosyalizmi kapsamında yoksul kesimin ihtiyaçlarının karşılanması ve sistemle bütünleşmeleri amaçlanmıştır.

³ Yoksul kesimin yoğun olarak yaşadığı kaotik gecekondu mahalleleri.

ani düşüş bu sefer toplumun yoksul kesimlerinde göçün yaygınlaşmasına neden olmuştur. Petrol, yoksul kesime yönelik misyonların yürütülmesinde başlıca ekonomik kaynağı oluşturmaktadır. Petrolün varil fiyatı 97,5 dolar civarındayken, 2013 yılında başlayarak fiyatların düşmesi ve 2016 yılında varil fiyatınının 34,7 dolara kadar gerilemesi (Van Praag, 2019) Chávez'in ardından iktidara gelen Maduro hükümetinin sosyal politikalarını etkilemiştir. Ülkede yolsuzluğun da yüksek seviyede olması ekonomi daraldıkça halka ayrılan payın da küçülmesine sebep olmuştur. Petrol zenginliğinin verdiği bir alışkanlık ve üretim odaklı politikaların uzun yıllar benimsenmemiş olması nedeniyle Venezuela ekonomisi birçok üründe dışa bağımlı kalmıştır. Bunun yanında halkın önemli bir kısmı devletin sosyal yardımları, Yerel Tedarik ve Üretim Komitesi (Comité Local de Abastecimiento y Producción - CLAP) gibi uygulamalarla Chávez döneminden itibaren desteklenmiştir. Ancak petrol fiyatlarındaki düşüş sosyal destekleri de etkisiz bırakmıştır. 2013 yılından itibaren Venezuela petrol üretimi %50 oranında azalmıştır, bu da birçok ürünü ithal eden Venezuela'nın tedarik sıkıntısı yaşamasına ve çeşitli temel ihtiyaçların karşılanamamasına neden olmuştur (Mijares ve Rojas Silva, 2018, s. 3). Aynı dönemde dolar fiyatındaki artış ve yasal kur ile karaborsa kur arasındaki farkın 30 kata kadar çıkması gibi sebepler de halkın yoksulluğunun artmasına neden olmuştur. Bu süreçte ailelerden bir ya da birkaç kişinin yurtdışına çıkıp çalışması ve ülkede kalan aile bireylerine maddi destek vermesi olağan bir durum haline gelmiştir. 2018 yılında Venezuela'da yapılan gözlemlerde o dönem itibariyle yasal kur 110.000 bolivarken yasa dışı kurun 1 dolar için 3.500.000 bolivara kadar çıktığı görülmüştür. Bu dönemde yurtdışındaki aile bireylerinden destek alabilen kişilerin, yasa dışı kur üzerinden dolar bozdurabilmeleri sayesinde yaşam koşullarının biraz daha iyi olduğu söylenebilir. Göç etme sebepleri arasında ekonomik koşullar, ilaç ve yiyecek gibi temel ihtiyaçlara ulaşımın zorlaşması, yönetimin ya da çetelerin baskısı sebep gösterilmiştir. Bunun yanında, kıta içerisinde ilk göç ettikleri bir ülkeden başka bir ülkeye göç eden Venezuelalıların da varlığı raporlara girmiştir (Human Rights Watch, 2022).

Chávez'in ölümünün ardından siyasi tartışmalar sona ermemiş ve iktidara gelen Nicolas Maduro bu tartışmaların hedefi haline gelmiştir. 2019 yılına gelindiğinde, Venezuela siyasetindeki karmaşa Maduro'nun insan haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle suçlanmasına yol açarken, aynı dönemde muhalefet de yönetim üzerinde hak iddia etmiş ve Meclis Başkanı Juan Guaido geçici başkanlığını ilan etmiştir (Castellanos-Canales, 2023).

Venezuela'nın yoğun bir şekilde göç vermesi uluslararası alanda da çeşitli sonuçlara yol açmıştır. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği 2019 yılında Venezuelalı göçmenlerin 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme ve 1984 tarihli Cartagena Mülteciler Deklarasyonu uyarınca gittikleri ülkelerde mülteci olarak tanınması için bir çağrıda bulunmuştur (Throssell, 2019). Bu çağrı ile Venezuela'dan göçlerin sadece ülke değiştirme

amaçlı olmadığı, mültecilik koşullarını gerektiren zaruri nedenlere dayalı olduğu kabul edilmiştir.

Venezuela'nın bu kadar yoğun bir göç vermesini sadece iç etmenlere bağlamak durumu anlamak açısından yetersiz kalacaktır. Ülke içindeki siyasi ve ekonomik koşulların dışında, göçü kolaylaştıran diğer etmenler de Venezuela'da göç krizi olarak isimlendirilen sürecin yaşanmasına neden olmuştur. Bu koşullardan birincisi, kıta içerisindeki dil birliğidir. Latin Amerika bölgesinde Brezilya hariç hemen hemen her ülkede İspanyolca konuşulması ve bu sayede yaşanan dil birliği, göç eden kişiler için ülke değiştirmeyi ve oradaki hayatın içerisine dahil olmayı kolaylaştıran bir unsurdur (Rendon, 2020, s.10). Amerika kıtasında yoğun Hispanik nüfusu ile ABD ve kıta dışında İspanya da aynı gerekçe ile göç için seçilen hedef ülkeler arasındadır. Venezuelalı göçmenler hem ABD'de hem İspanya'da sığınma başvurusunda bulunurken, Avrupa'da sığınma başvurusu sıralamasında Suriyeli ve Afganlardan sonra en kalabalık üçüncü grubu oluşturmuştur (Van Praag, 2019).

Bunun dışında kıta içerisinde ulusal sınırları geçmenin kolay oluşu, birçok ülke arasında sadece kimlikle geçişin olması gibi unsurlar da Venezuela'dan göçü kolaylaştırmıştır. Venezuela'dan göçlerin, göçmen krizi olarak adlandırılmasına kadar geçen süreçte Venezuela vatandaşlarının Arjantin, Brezilya ve Kolombiya'ya sadece kimlik kartı ile girme imkânları varken, kıtanın geri kalanında vizesiz, sadece pasaportla giriş imkânı vardı (Gandini ve Selee, 2023). Bu sınırlar arası geçişkenlik durumu Venezuela'dan diğer ülkelere göçün kolay olmasını sağlamıştır.

Yukarıda sayılan tüm bu sebepler göçü yoğunlaştırırken bir yandan da bu göçlerin uzun süreli olmasına neden olmuştur. Dil birliği, kur farkından dolayı yurtdışında çalışmanın ve Venezuela'da kalan aile bireylerine para göndermenin avantajlı hale gelmesi gibi sebepler Venezuelalı göçmenlerin gittikleri ülkelerde kalmasını kolaylaştırmıştır. Venezuela'nın tüm bu sebeplerle verdiği göçler, sadece göç edilen ülkeleri değil, kendisini de olumsuz anlamda etkilemiştir.

1.1. Göçün Venezuela'ya Etkileri

Venezuela'nın büyük sayılarla verdiği göç ülkeyi olumsuz olarak birçok konuda etkilemiştir. Verilen göçlerle uluslararası alanda ve ülke içinde sorunlar daha da dikkat çekici hale gelmiştir. Göçler sonucunda Venezuela'nın imajı uluslararası alanda kötü etkilenmiş ve siyasi olarak istikrarsız bir ülke görüntüsü ortaya çıkmıştır. Büyük oranda göç vermiş olması ve göç sebepleri arasında siyasi konuların da olması, Venezuela yönetiminin baskıcı olduğuna dair inancı da ortaya çıkarmıştır. Maduro'ya yönelik diktatör olduğuna dair söylemler artmıştır.

Göçün Venezuela'ya yönelik bir diğer etkisi ise eğitilmiş nüfusunu kaybetmek olmuştur. İlk olarak yüksek eğitilmiş profesyonel kesim ülkeyi terk

etmiş ve arkasından üniversite mezunu özellikle genç orta sınıf göç etmeye başlamıştır. Diğer ülkelerdeki dil avantajı kendi mesleklerini başka bir ülkede kolayca sürdürme imkânı tanırken, Venezuela için toplumsal kalitenin düşmeye başlamasına neden olmuştur. Eğitimli kesimin ardından düşük gelirli kesim de özellikle kur farkının avantajından dolayı yurtdışına göç etmeye başlamıştır (Freier ve Parent, 2019, s. 57). Bu kişilerin de vasıfsız işlerde kolayca çalışabilme imkanına sahip olması göçü kolaylaştırmıştır. Ancak bu göçler Venezuela için işgücü kaybı anlamına gelirken diğer yandan dağılmış aileler konusunu da ortaya çıkarmıştır.

Verilen yoğun göç, Venezuela'da yüksek oranda işgücü kaybı yaratırken, siyasi kutuplaşmayı daha da arttırmıştır. İlk göç eden gruplar arasında elit muhalif kesimin olması ve yurtdışında Venezuela yönetimine karşı faaliyetlere başlamaları nedeniyle ülke içindeki siyasi ayırım daha da gün yüzüne çıkmıştır. Bu kişiler Venezuela yönetimini otokratik olmakla itham ederken, Venezuela yönetimi de bu kişileri ülkeye zarar vermeye ve yönetime el koymaya çalışan kişiler olarak lanse etmeye başlamıştır (Al Jazeera, 2024). Halihazırda ülke yönetimine talip olan birçok muhalif lider siyasi mücadelesini yurtdışında sürdürmektedir. Bu mücadelenin bazı ülkeler tarafından siyasi gerekçelerle ilk önce Chávez ve ardından Maduro yönetimine karşı desteklenmesi de muhalif kesimin yurtdışında varlığını devam ettirmesini kolaylaştırmıştır.

Venezuela içerisinde bu tip tartışmalar ortaya çıkmışken uluslararası alanda ise yasa dışı göç ve göç edilen ülkelerde bu göçmenlerin sorun haline gelmesi gündemde öne çıkmıştır. Geçiş kolaylığının olması nedeniyle Venezuelalıların yoğun göçleri, birçok ülkenin Venezuela'ya yönelik vize şartlarını değiştirmesine neden olmuştur. Değişen geçiş şartları bu sefer de yasa dışı göç sorununu ortaya çıkarmıştır.

Venezuela'nın verdiği göçler sadece Venezuela'yı etkilemekle kalmamış, bu sefer göç edilen ülkeler için bir problem haline gelmeye başlamıştır. Göç eden kişilerin niteliği değiştikçe bu ülkelerin daha fazla tepki gösterdiği görülmektedir. Göçmenler, göç edilen ülkeler için de mali bir yük oluşturmaktadır. Venezuela'nın Chávez döneminden başlayarak siyasi olarak kıtanın diğer ülkelerinden ayrışması ve ekonomik nedenlerle göçün ön plana çıkması, göç eden kişilerin imajını olumsuz olarak etkilerken, göç edilen ülkelerde işlenen adi suçlar için de genellikle Venezuelalı göçmenleri suçlama eğilimi artmıştır. Göçmenlerin sayısı, gittikleri ülkelerdeki genel durumları ve bu ülkelerin Venezuelalı göçmenlere yönelik değişen politikaları da tüm bu nedenlerle ayrı bir başlıkta incelenmiştir.

1.2. Venezuela'dan Göçün Genel Durumu

Venezuela'nın verdiği göçün önemini anlamak için göç oranına ve genel durumuna bakmak gerekmektedir. Venezuela'nın nüfusu 2023 verilerine göre 30.518.260 kişidir (Central Intelligence Agency, 2024). Verilere göre ise Venezuela'dan göç eden kişi sayısı 7,7 milyon gibi bir sayıya

ulaşmıştır (United States Agency for International Development [USAID], 2023, s.1). Bu oran ülke nüfusunun %25'ten fazlasına tekabül etmektedir. Kıta içi göçün kolay olması nedeniyle yaklaşık 6,5 milyon kişi Latin Amerika ve Karayip bölgelerine göç etmiş, geri kalanlar ise yoğun olarak ABD ve Avrupa ülkelerine göç etmiştir. Bu yoğun göçün 2025 yılına gelindiğinde 8,4 milyona ulaşması beklenmektedir (Arena vd., 2022). Bölge içerisinde Venezuelalı göçmen sayısının ise 2024 sonunda 6,82 milyona ulaşması beklenmektedir (Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela, 2023).

2023 verilerine göre göç edilen ülkelerin dağılımına bakıldığında ise en fazla Venezuelalı göçmen barındıran ülke 2.894.593 kişi ile Venezuela'nın da sınır komşusu olan Kolombiya olmuştur. Diğer en kalabalık göç alan ülke ise 1.542.004 kişi ile Peru'dur. (El Centro de Derechos Humanos de la Universidad Católica Andrés Bello [UCAB], 2023). Tablo 1'de Venezuelalıların göç ettikleri ülkelere bazıları ve Venezuelalı göçmen sayıları ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu sayılar 2024 yılı itibariyle değişmeye başlamış ancak henüz buna dair toplu bir veri elde edilememiştir.

Tablo 1. Latin Amerika Ülkelerinde Venezuelalı Göçmen Sayıları (2023 Yılı)

Göç Edilen Ülke	Göç Eden Venezuelalı Sayısı
Kolombiya	2.894.593
Peru	1.542.004
Ekvador	474.945
Brezilya	477.493
Şili	444.423
Meksika	113.108
Arjantin	220.595

Kaynak: El Centro de Derechos Humanos de la Universidad Católica Andrés Bello, 2023.

Bu yüksek göç oranları göç edilen ülkelere demografik değişimlere de neden olmaktadır. Venezuela'dan yoğun göç alan Kolombiya ve Peru'da göçmenler çok kısa bir sürede toplam nüfusun %3'ünü oluşturmuşlar, Şili ve Ekvador'da ise toplam nüfus içerisinde %2'den fazla orana ulaşmışlardır (Chaves-González vd., 2021). Bu rakamlar geçen süre içerisinde artmış, Kolombiya'daki Venezuelalı göçmen sayısı neredeyse 3 milyon kişiye ulaşmış ve oran olarak ülke nüfusunun %5,54'ünü oluşturur hale gelmiştir. Peru'da ise nüfus içerisinde oranları %4,5 olmuş, bu oranlar Ekvador'da %2,3, Şili'de ise %2,6'ya ulaşmıştır (Joint Data Center on Forced Displacement, 2024).

Venezuelalı göçmenlerin niteliğine bakıldığında yüksek eğitimli profesyonellerden düşük eğitimli ve düşük gelirli kişilere kadar geniş bir kapsamı vardır. Ancak gidilen ülkelerdeki yabancı düşmanlığı ve bu göçmenleri yasa dışı çalıştırmaya yönelik yaklaşımlar, iyi eğitimli orta sınıf göçmenlerin kendi kapasitelerine uygun bir iş bulmalarını da zorlaştırabilmektedir (Taylor, 2024). Göçmenlerin üçte ikisinin çalışma yaşında olduğu belirtilmiştir. Göçmenlerin yarısını kadınlar oluşturmaktadır (Alvarez vd., 2022, s. 5). Venezuelalı göçmenlerin %73'ü temel insani haklara ulaşamamaktadır (Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela, 2022, s. 19).

Göç edilen ülkeler de bu yoğun göçün sonuçlarından etkilenmektedir. Göçmenlere bütçelerinden önemli oranda pay ayırmak zorunda kalan Latin Amerika ülkeleri, aynı zamanda yasa dışı göç konusu ile de uğraşmak zorunda kalmaktadır. 2019 tarihli verilere göre Kolombiya, o dönem için Venezuelalı göçmenler için kişi başı 600 dolarlık bir harcama yaparken, toplam bütçesinden yaptığı harcama 1,3 milyar dolara ulaşmıştır. Kolombiya, Şili, Peru ve Ekvador'un Venezuelalı göçmenler için bütçe içinde harcadığı payın 2030 itibariyle %4,5 oranına ulaşması beklenmektedir (Arena vd., 2022).

Bunun dışında bu ülkelerde suç oranlarının da yüksek olduğu dikkate alınmalıdır. Bu durumu Latin Amerika ülkelerinin genel toplumsal ve ekonomik yapısından ayrı değerlendirmek mümkün olmasa da Venezuelalı göçmenlerin gittikleri ülkelerde suça dahil olmaları, bu ülkelerde hem suç oranlarının artmasına hem de Venezuelalıların genel olarak adi suçlar için potansiyel şüpheli konumuna gelmelerine neden olmuştur. Bu konuda tek ayrışma Kolombiya'dadır. 2019 yılında Kolombiya'da ağır suçlarda Venezuelalı göçmenlerin oranı çok yüksektir. 2019 yılında Venezuelalı göçmenler nüfusun %3,2'sini temsil ederken, ülkede tutuklanan ve suça karışan kişiler içerisindeki Venezuelalı oranı ise %5,4'tür ve bu suçların büyük bir kısmı sınır bölgesinde işlenmektedir (Bahar vd., 2020, s. 14). Ancak genel duruma bakıldığında Venezuelalı göçmenler gittikleri ülkelerde, o ülkelerin kendi vatandaşları kadar suça karışmamaktadır (Bahar vd., 2020, s. 20).

Latin Amerika ülkeleri Venezuelalı göçmenlerin geçişlerini durdurmak veya yavaşlatmak için de çeşitli politikalar uygulamaya başlamışlardır. 2017 yılından itibaren birçok Latin Amerika ülkesi, Venezuela vatandaşlarının girişi konusunda değişiklik yapma yoluna girmiştir. Daha önce kıta içerisinde birçok ülke arasında vizesiz ve sadece kimlikle giriş mümkünken, yapılan düzenlemeler ile Venezuela vatandaşlarının bu şekilde kıta içerisinde serbest geçişi kısıtlanmaya çalışılmıştır. Bu durum yasa dışı göçü arttırırken bölge içerisindeki Panama ve Kolombiya arasında bulunan Darién Geçidi gibi tehlikeli yollara gidişleri de arttırmıştır (Roy, 2024).

2019 yılında Peru, Venezuela vatandaşları için ülkeye girişte vize alma politikasında değişikliğe gitmiş ve turist, iş ya da insani vizeye sahip olma

koşulu getirmiştir. İnsani vize uygulaması ise 2017 yılında uygulamaya konulmuştur (Fragomen, 2019).

Panama, Honduras ve Guatemala da 2017 yılından itibaren Venezuela vatandaşlarından vize talep etmeye başlamıştır. 2022 yılı başında Belize, Meksika ve Costa Rica, Venezuela vatandaşlarını da kapsayacak şekilde vize gereklilikleri konusunda değişikliklere gitmişlerdir (Human Rights Watch, 2022). Ekvador da 2019 yılından itibaren, geçerli bir pasaport isterken, gelmeden önce suç kaydı ve vize almış olma şartı getirmiştir (Collins, 2019). Ekvador, özellikle Rafael Correa döneminde Venezuela ve Bolivya ile beraber Pembe Dalga⁴ ülkeleri arasında sayılıyordu. Bu açıdan uzun süre dostane ilişkilerin ve işbirliğinin sürdüğü bu iki ülke arasında, Ekvador'da yaşanan iktidar değişikliğinin ardından ilişkilerde de değişimler yaşanmıştır. Ekvador ayrıca Venezuelalı göçmenlerin Peru, Şili ve Arjantin'e geçişinde de transit ülke konumundadır (Freier ve Parent, 2019, s. 60).

Şili ise 2019 yılında Venezuela vatandaşlarına yönelik vize uygulamasında değişikliğe gitmiştir. Vizesiz giriş uygulamasından vazgeçilerek, Venezuela vatandaşları için vize uygulaması başlamıştır. Bu vizenin de süresi 90 gün olarak sınırlandırılmıştır (United Nations High Commissioner for Refugees [UNHCR], 2019, s. 11). Şili ülkeye giriş konusunda coğrafi koşullarının da avantajıyla daha fazla denetleme imkanına sahiptir. Bu nedenle Şili'ye giden Venezuelalı göçmenlerin Şili içerisinde suç işleme oranı da daha düşüktür.

Venezuela vatandaşlarına vize uygulamaya başlayan ülkelerden bazılarının bu kararı almaları için ABD baskısı ile karşı karşıya kaldığı düşünülebilir ancak sebep ne olursa olsun bu ülkeler için yoğun göç baskısının önüne geçmek öncelik olmuştur. Bu noktada tüm bu ülkelerin kendilerine gelmiş olan Venezuelalılar konusunda ise daha ılımlı bir politika izledikleri gözlemlenmiştir. Yeni göç akımları durdurulmaya çalışılırken, ülke içindeki Venezuelalıların durumu ise yasallaştırılmaya çalışılmıştır. Bu konuda en önemli politik düzenlemeler Kolombiya ve Peru tarafından gerçekleştirilmiş, sadece bu iki ülkenin kayıt altına aldığı kişi sayısı 1 milyona ulaşmıştır. Brezilya da aynı şekilde kendisine gelen her Venezuelalıyı kayıt altına almıştır. 2019 yılında Ekvador ile Trinidad ve Tobago da bu yönde yasal düzenlemeleri başlatmışlardır. Bunun dışında Nikaragua, Costa Rica gibi ülkeler de göç eden Venezuelalıların -tarım işçisi gibi- belli kesimleri için özel düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir (Selee ve Bolter, 2020, s.14).

Bulaşıcı hastalıklar da Venezuelalı göçmenlerin gittikleri ülkeler için önemli konulardan biridir. Yasa dışı göçmenlerin kayıt dışı kalmaları ve yasal yolla göç edenlerin de ekonomik koşullar nedeniyle göç ettikleri ülkelerin sağlık sisteminin dışından kalmaları bulaşıcı hastalıklar riskini de ortaya çıkarmıştır (Doocy vd., 2019, s. 86). Bunun dışında göç edilen ülkelere

⁴ 1998 sonrası Venezuela, Bolivya ve Ekvador'da sosyalist liderlerin başa gelmesi ve kıta içerisinde sol hareketlerin iktidara gelmesini anlatan terim.

ortaya çıkan önemli sorunlardan bir tanesi fuhuş konusudur. Venezuela'dan göç eden genç ve eğitimi sınıf içerisinde bile fuhuşaya yönelimin fazla olması ve göçmenlerin ekonomik gerekçelerle seks işçiliğine sürüklenmesi böyle bir sorunu da beraberinde getirmiştir (Koenig, 2023).

Tüm bu sayılanların dışında göç edilen ülkeler için en önemli konulardan bir tanesi ise Venezuela'dan gelecek ideolojik etkinin artacağı endişesidir. Venezuela'nın yönetim şeklinin ve benimsediği sosyalizm modelinin, Sovyetler tarzı ihraç edileceği endişesi de g edilen ülkelerin Venezuelalı göçmenlere karşı tutumunu etkileyebilmektedir. Venezuela'nın 2005 yılında Chvez'in açıklaması ile 21. yüzyıl sosyalizmini benimsemiş olması (Wilpert, 2006) ve kıta içerisinde ideolojik ayrımların halen en keskin şekilde varlığını sürdürmesi nedeni ile Venezuelalı göçmenler gittikleri ülkelerde politik endişeye de neden olmaktadırlar. Göçmenlerin bir kısmının şimdiki Venezuela yönetimine muhalif olması da bu endişeyi azaltmamıştır. Özellikle ekonomik ve toplumsal olarak sıkıntılı olan ülkelerde bu endişe daha yoğun bir şekilde hissedilmektedir.

Venezuela'dan yaşanan göçler hem Venezuela'yı hem de g edilen ülkeleri birçok yönden etkilemektedir. Uluslararası alanda göçlerin genelde göç edilen ülke üzerinden ele alınması, g veren ülkenin sorumluluğunu azaltan bir durumdur. Özellikle, yaşanan bir savaş, çatışma durumu göçmenlerin göç edilen ülke özelinde değerlendirilmesini zorunlu kılıyordu. Buna rnek olarak, verdiği g oranıyla Venezuela'nın benzeştirildiği Suriye değerlendirilebilir (Abaunza, 2023, s. 11). Suriye'den i savaş nedeniyle yapılan göçler, sadece g edilen ülkelerin kendi çözmesi gereken bir problem olarak kalmıştır. Ancak g edilen ülkelerin etkilenme oranı arttıka, uluslararası alanda gye yönelik düzenlemelerin yapılma çabası artmıştır.

Venezuelalı göçmenlerin diğer devletler için de ana gündem maddesi haline gelmeleri Quito Süreci'ni başlatmıştır. Venezuela'dan yoğun göç alan ülkeler bu konuda harekete geçmiştir. 2018 yılının Eylül ayında 11 devletin katılımıyla ilk görüşmeler gerçekleştirilmiş ve son toplantısı Costa Rica'da 2024 yılının Ocak ayında yapılmıştır. Quito Süreci'nde Venezuelalı göçmenlere dair aile birleşiminden covid aşısına kadar birçok konuda görüşmeler yapılmış ve Venezuela devleti ile de sorunların zm için işbirliğine gidilmesi kararlaştırılmıştır (Proceso de Quito, 2024). Bu süreç Anayurda Dönüş Planı'nın uygulamaya konmasının ardından başlatılmıştır.

Bu noktada Venezuela'nın önemli bir sorumluluk aldığı söylenebilir. Verilen yoğun göçlerin hem ülkenin imajını etkilemesi hem de yoğun bir işgücü kaybına neden olmasıyla beraber Venezuela bu konuda farklı bir politika izlemeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak da Anayurda Dönüş Planı'nı uygulamaya koyarak gleri tersine çevirmeye çalışmıştır.

2. GÖÇÜ TERSİNE ÇEVİRMEK: ANAYURDA DÖNÜŞ PLANI (PLAN VUELTA A LA PATRIA)

2018 yılının Nisan ayında Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro tarafından Anayurda Dönüş Programı Planı başlatılmıştır (Itriago, 2018). Bu plana bakıldığında, Venezuela'nın uluslararası alandaki imajını düzeltmek, ülke içerisindeki politik çatışmaları azaltmak, işgücünü arttırmak ve eğitilmiş nüfusu geri almak gibi çok yönlü hedefleri olduğu açıktır. Göç veren bir ülkenin kendi vatandaşlarına yönelik bir politika izlemesi açısından bu plan dikkat çekicidir. Planın kapsamı ve koşulları aşağıda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Planın kapsayıcılığının yanında başka ülkelere göç eden Venezuelalıların geri dönüşü, o ülkelerde karşılaştıkları tutum ve davranışlardan da etkilenmektedir.

2.1. Plan Kapsamında Geri Dönüş Koşulları ve Sebepleri

Plan, uygulanış biçimi ve koşulları ile Venezuela vatandaşlarının ülkeye geri dönüşünü amaçlamaktadır. Bu yönden zorlayıcı bir plan değildir ve tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Planın başvuru süreci ve kabul sonrası geri dönüş süreci Venezuela hükümeti tarafından ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

Plan üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama plana kayıt, ikinci aşama lojistik operasyon (Venezuela'ya transfer), üçüncü aşama ise Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti'nin sosyal koruma sistemine dahil olma şeklinde düzenlenmiştir (Quartucci, 2023).

Plan desteği ile Venezuela'ya dönebilmek için sadece bir kez başvurulabilmektedir. Bunun için doğru ve onaylanmış belgeler ile sisteme kaydolmak gerekmektedir. Plana başvurabilmek için belirli koşullar belirtilmiştir, bunlar;

1. Venezuela vatandaşı olmak.
2. Venezuela'ya gönüllü olarak dönme isteğini ifade etmek.
3. Yurtdışındaki durum hakkında güncel ve doğru bilgiler sunarak Plan Sistemine kaydolmak, gerekli belgelerin bir kopyasını veya kanıtını göndermek.
4. Belgelerin olmaması durumunda, ikamet adresi veya Venezuela'daki akrabalarının adresi ve verileri de dahil olmak üzere kimlik verilerini sağlamak.
5. İşlem öncesinde, sırasında veya sonrasında herhangi bir ödeme yapmamak.
6. Herhangi bir partiye üye olmak veya ideoloji ya da siyasi yakınlık belirtmek gerekli değildir (Garcia, 2019).

Plan tüm bu koşullarıyla basit ancak kapsayıcı bir plandır. Plan kapsam maddeleri kısa olsa da birçok önemli ayrıntıyı barındırmaktadır. Bunlardan biri Venezuela'dan yasa dışı şekilde göç edenlere yönelik düzenlemedir.

Planda bu nedenle gerekli belgeler olmasa dahi, başvuran Venezuela vatandaşlarının, akrabaları üzerinden ülkeye girebilmeleri için kolaylık sağlanmıştır. Böylece yasal ya da yasa dışı göç eden her kişinin bu plandan faydalanabilmesi sağlanmıştır. Bunun dışında altıncı madde de ülkedeki siyasi karışıklıklar nedeniyle göç eden kişilere yöneliktir. Ülke dışında bulunan Venezuela vatandaşlarına dair herhangi bir siyasi baskının olmadığı, özgür ve siyasi tercihlerinden bağımsız bir şekilde plana başvurmalarına olanak sağlandığı söylenebilir. Bu açıdan plan, hükümete muhalif olduğu için bu plandan faydalanamayacağı düşünen kişilerin de endişelerini ortadan kaldırmaktadır. Ancak plan tek bir kısıt içermektedir. Sadece Venezuela'da ya da yurtdışında mahkemelerde bekleyen davaları olan, aleni şiddet eylemlerine ya da Venezuela halkına karşı nefret eylemlerine katılmış olan kişilerin katılımı şarta bağlanabilir denilmiştir (Quartucci, 2023). Bu maddenin muhalefetin lider kadrosuna yönelik bir düzenleme olduğu açıktır. Özellikle Chávez'e darbe girişimi, sonrasında Maduro'ya yönelik muhalif ayaklanmaların ve geçici başkanlık tartışmalarının politik ayrışmaları tetiklemesi bu maddeyi önemli hale getirmektedir. Muhalefet liderlerinin bazılarının Venezuela aleyhine çeşitli ülkelerde davalar açmış olması ve ülke içerisinde darbe girişimi dâhil çeşitli yöntemlere başvurmaları nedeniyle, bu kişilere karşı Venezuela hükümetinin, bu planın sabote edilmesini önlemek amacıyla böyle bir şart koymuş olması muhtemeldir.

Başvurunun ardından, başvuran kişinin Venezuela'nın diplomatik misyonlarının düzenlediği toplantılara ve çağrılara katılması gerekmektedir. Tüm bu süreçler tamamlandıktan sonra kişinin dönüş için verilen tarihleri beklemesi gerekmektedir. Venezuela hükümeti dönüş için vatandaşlarına lojistik desteği de sağlamaktadır. Venezuela devlet havayolu şirketi Conviasa da bu süreçte önemli araçlardan bir tanesi olmuştur (Garcia, 2020). Bu plan kapsamında Venezuela'ya dönüş yapılmasının ardından Venezuela devleti bu kişilerin topluma tekrar dahil olabilmeleri için destek sağlamaktadır.

Venezuela'ya Anayurda Dönüş Planı kapsamında dönen kişiler sosyal koruma programına alınmaktadır. Bu kişiler göç etme sebeplerine bakılmaksızın diğer vatandaşlarla aynı haklara sahip olmaktadır (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR], 2022). Bu kişilerin sosyal hayata hızlı bir şekilde entegrasyonunun sağlanması amaçlanmaktadır. Venezuela'ya geri dönen kişilerin tutuklandığına ya da hükümetle bir problem yaşadığına dair rapor bulunmamaktadır (Government of Netherlands. 2020, s. 21). Bunun yanında plan kapsamında dönenlerin yüzde 60'ından fazlasının kadın olduğu ifade edilmiş, Venezuela tarafından talep edilmesine rağmen plan için uluslararası bir destek bulunmadığı belirtilmiştir (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR], 2022). Venezuela'ya dönen kişilerin ekonomik ve toplumsal yönden desteklendiği bilgisine ulaşılmış ancak entegrasyon sürecinin sonuçları hakkında bir veri elde edilememiştir.

Geri dönüş sebepleri arasında kötü muamele konusu Venezuelalı göçmenlerin başlıca gerekçelerinden biridir. Özellikle yoğun göç ettikleri ülkelerde dışlanma ve kötü muamele oranlarının arttığı da gözlemlenmiştir. Peru'da bu oran %45'e kadar ulaşırken, Brezilya'da %35 seviyesinde olmuştur. Venezuelalı göçmenler sadece toplumsal dışlanma ile karşılaşmamış, devlet yetkilileri tarafından da kötü muameleye maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Chaves-González vd., 2021, s. 30). Bu durum göçmenlerin gittikleri ülkelerde temel ihtiyaçlara ulaşmasını etkilerken, iş ve ev bulma konusunda da sıkıntı yaşamalarına neden olmuştur. Venezuelalı göçmenlere yönelik bu dışlayıcı tavır göçmenlerin bir kısmını suçla itmişken, bir kısmının da potansiyel suçlu olarak görülmesine neden olmuştur.

Venezuelalı göçmenlerin dışlanmalarının sebepleri arasında Venezuela'nın siyasi sistemi de önemli oranda etkilidir. Chávez'in sosyalizmi benimsemesi ve ardından Maduro ile bu yönetim tarzının devam ettirilmesi, kıtada SSCB tarzı bir sosyalist modelin gelişeceği endişesini de yaratmıştır. Bu açıdan Küba'nın ardından Venezuela da hem ekonomik hem politik olarak yayılmacı ve kötü bir model olarak görülmeye başlanmıştır. Bu dışlayıcı tavır Venezuela içerisinde Kübalılara yönelik olurken, diğer ülkelerde ise Venezuelalılara yönelik olmaya başlamıştır. Kıtanın hemen hemen tüm ülkelerinin iç politikalarında kutuplaşmış olması, Venezuelalı göçmenlerin de bu ülkelerdeki iktidar değişikliklerine göre muamele görmesi sonucunu da getirmiştir.

Göçmenler gittikleri ülkelerde de ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kalmışlar, bu da önemli geri dönüş gerekçelerinden biri haline gelmiştir. Gittikleri ülkelerde de hayat pahalılığının artması, bu kişilerin aile bireylerine gönderdikleri para miktarını azaltırken, kendi yaşam koşullarının devamını daha pahalı hale getirmiştir.

Koronavirüs süreci de Venezuelalı göçmenlerin diğer ülkelerdeki yaşam koşullarını etkilemiştir. Bu süreçte Anayurda Dönüş Planı kapsamında olmadan Venezuela'ya dönüşler yaşanmıştır. 2020'de Kolombiya-Venezuela sınırından koronavirüs gerekçesiyle 33.000 Venezuela vatandaşı ülkeye geri dönüş yapmıştır (Government of Netherlands, 2020, s. 103). Pandemi sonrasında da Kolombiya'dan ayrılan Venezuelalı göçmen sayısında bir artış yaşanmıştır, bu kişilerin Venezuela'ya geri döndüğü varsayılmaktadır. Aralık 2023'te bir yıl önceye göre göçmen sayısında %1.11 oranında bir azalma gerçekleşmiş ve Kolombiya'da bulunan Venezuelalı göçmen sayısı 2.896.748'den 2.864.796'e gerilemiştir (Gamba, 2024).

Venezuelalıların göç ettiği ülkelerin bu göçmenleri kayıt altına alma çalışmaları sürse de artan yabancı düşmanlığı ve kayıt alma sürecinin yavaş ve hükümetler tarafından hedeflenen sayıların yetersiz olması, Venezuelalı göçmenlerin göç ettikleri ülkelere ayrılmalarına neden olmaktadır.

2.2. Planın Sonuçları

Plan, başladığı 2018 yılından itibaren sürdürülmektedir. Planın sonuçları değerlendirildiğinde, planın başarısı ya da başarısızlığından çok süreci değerlendirmek daha anlamlı olacaktır. Bu planla beraber 2018 yılından itibaren dönüşler başlamış, ilk yıl 14.431 kişi plan kapsamında Venezuela'ya dönmüştür. Bu sayı her yıl artmaktadır ancak güç de devam etmektedir. Yine de Venezuela hükümeti planın başarılı olduğu konusunda iddialıdır. Nicolas Maduro ekonomik gerekerlerle ülkeden son dönemde göç eden iki milyon kişiden bir milyonunun Venezuela'ya döndüğünü belirtirken, geri dönenlerden yaklaşık 400.000 kişinin Anayurda Dönüş Planı'ndan faydalandığını belirtmiştir (Swiss Info, 2023). Bu plan kapsamında olmasa da pandemi döneminde de ülkeye dönüşler olmuştur. Verilen sayılar 7 milyon göçmene karşılık düşük görünse de göçmenlerin kendi ülkelerine dönme ihtimalinin pek tartışılmadığı uluslararası alanda önemli bir orana karşılık gelmektedir. Göçmenlerin bir problem olarak görüldüğü ülkelerin planı desteklediği ve yasa dışı göçmen sorununun da bu kapsamda zlmeye çalışıldığı düşünüldüğünde verilen sayılar önemli kabul edilebilir.

Planın başarıları sayılacaksa, bunda en önemli konu Venezuela'nın bölge içerisinde diğer ülkelerle diplomatik bağlarını güçlendirmesi olabilir. Quito Süreci'nde alınan kararla ve bu planla beraber Venezuela'nın diğer Latin Amerika lkeleri ile iletişimi ve işbirliği artmıştır. Göçmenlerin durumu ve geri dönüşleri konusunda çeşitli düzenlemeler ve garantiler sağlanmıştır. Buna rnek olarak Venezuela Dışışleri Bakanı Yvan Gil'in Peru ve şili dışışleri bakanları ile yaptığı toplantı sonucunda sınırda mahsur kalan Venezuelalıların durumlarına karşı saygı gösterilmesi ve Conviaasa uaklarının kolay bir şekilde yakıt ikmali yapabilmesine dair garanti istemesi ve bunun karara bağlanması gösterilebilir (Melean, 2023). Bunun dışında 2023 yılı sonunda şili hükümeti, şili'den Venezuela'ya plan kapsamında yapılacak uçuşların Devlet Başkanı Gabriel Boric tarafından koordine edileceğinin garantisini vermiştir (Swiss Info, 2023). Tüm bunlar g veren ve alan ülkelerin, sorunu işbirliği içerisinde ortak bir konu olarak görmeleri açısından önemli bir adımdır.

Bunun dışında bu plan, ülke içerisindeki diğer misyonlarla daha da geliştirilebilir olması ile önemini korumaktadır. Plan kapsamında henüz göçmenlerin büyük kısmı dönmemiş olsa da Venezuelalı yetkililer plana başvuruların çok daha yüksek olduğunu, sadece Peru'da 42.000 kişinin Anayurda Dönüş Planı kapsamında Venezuela'ya dönmek için adını yazdırdığını belirtmektedir (Orinoco Tribune, 2022).

Plan açıklandığından itibaren başvurular değerlendirilmeye ve bir kısım Venezuela vatandaşları ülkeye geri dönmeye başlamıştır. Geri dönen kişilerin %64' geri dönüş sebebi olarak g ettikleri ülkelerde yaşadıkları ekonomik sıkıntılarını ve o ülkede düzgün bir iş bulmanın imknsız olmasını göstermişlerdir. Göçmenlerin %54' göç ettikleri ülkede sürekli taciz edilme, yabancı düşmanlığı, sömürü, iş ve sosyal hayatta kötü muamele görmelerini

gerekçe olarak göstermiştir. Geri dönenlerden %21'i ise geri dönüş nedeni olarak ciddi sağlık problemlerini gerekçe olarak göstermiştir (Quartucci, 2023).

Venezuela'nın planı vatandaşlarını ülkeye geri çağırmayı amaçlayan tek örnek değildir. Özellikle pandemi döneminde birçok ülkenin çeşitli programlarla vatandaşlarını ülkeye geri çağırdığı ve lojistik destek sağladığı bilinmektedir, bunlardan biri Hindistan'ın 2020 yılında uygulamaya koyduğu Vande Bharat Misiyonu'dur (Rajan ve Arokkaraj, 2021, s. 2). Ancak bu tarz planların genellikle savaş, hastalık, afet gibi acil durumlarda uygulamaya konması açısından bakıldığında Venezuela'nın Anayurda Dönüş Planı, diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu plan bu açıdan farklı ülkeler için de denenebilir bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Planın koşullarının basit olması ve kapsayıcılığı, başka ülkelerin bu tarz planlar tasarlayabilmesi için örnek teşkil edebilir.

Tüm bu verilere bakıldığında Venezuela'nın planına tek başına yeterli demek mümkün değildir. Uluslararası alanda Venezuelalı göçmen konusunda çeşitli raporlar ve düzenlemeler hazırlanmaktadır. Venezuelalı göçmenlerin buldukları ülkelerde koşullarının iyileştirilmesi öncelik haline gelmiştir. Bunun için çeşitli platformlar da oluşturulmuştur, bunlardan biri çeşitli BM ajanslarının, sivil toplum kuruluşlarının ve 17 devletin oluşturduğu ve kısa adı R4V olan Mülteciler ve Göçmenler için Kurumlar Arası Koordinasyon Platformu'dur (Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela, 2024). Yine de Venezuela'nın uyguladığı Anayurda Dönüş Planı, göç veren bir ülkenin sorumluluk üstlenmesine iyi bir örnek olarak ortaya çıkmıştır.

Sonuç

Göç konusu uzun yıllardır uluslararası alandaki önemli sorunlarından biridir. Buna dair çeşitli çalışmalar ve politikalar ortaya konulmuştur. Ancak dünya üzerinde göç akımları yoğunlaştıkça buna yönelik politikaların belirlenmesinin önemi artmıştır. Göç sadece bazı olayların sonucu olmaktan çıkmış ve kendisi başlı başına sonuçlar çıkaran bir olaya dönüşmüştür. Göçün ortaya çıkardığı sonuçlar arasında düzensiz göçlerin artması, gelişmiş ülkelere doğru göçün bir süre sonra ekonomik, siyasi ve demografik kaygılara neden olması gibi konular bulunmaktadır. Tüm bu nedenlerle göç, sadece göç alan ülkelerin problemi olarak kalmamış ve göç veren ülkelerin de sorumluluğu haline gelmiştir. Birçok ülke sınırlarından geçişlere karşı göç veren komşularını gerekli önlemleri almaya zorlamaktadır. Göçün bu çok boyutlu yapısına karşı uluslararası alanda işbirlikleri daha önemli hale gelmiştir. Venezuela bu konuda önemli bir örnek oluşturmuştur.

Venezuela'nın siyasi karmaşası, bu karmaşanın yarattığı kutuplaşma ve Chávez'in ölümünün ardından ortaya çıkan ekonomik kriz ülkeden göçleri tetikleyen başlıca unsurlardır. Venezuela, son yıllarda Suriye ile birlikte en fazla göç veren iki ülkeden biri haline gelmiştir. Suriye ile karşılaştırıldığında,

Venezuela savaş koşulları olmadan böyle yoğun bir göç vererek dikkat çekmiştir. Venezuela'nın verdiği göç kıta içerisinde siyasi istikrarsızlık tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Hem Venezuela'nın Chávez döneminden başlayarak sosyalizmi benimsemiş olması ideoloji ihracı korkularını canlandırmış hem de yoğun nüfus diğer ülkelerde demografik değişimlere ve ülke bütçeleri üzerinde büyük bir yüke dönüşmeye başlamıştır. Tüm bu sebeplerle Venezuela'nın imajı uluslararası alanda büyük bir yara almış ve de Venezuelalı göçmenler gittikleri ülkelerde daha fazla kötü muamele ve kötü koşullarla karşılaşmaya başlamışlardır. Venezuela'dan göçün tüm bu sebep ve sonuçları Venezuela hükümetini bir arayış içerisinde sokmuştur. Bu noktada 2018 yılında uygulamaya konan Anayurda Dönüş Planı, Venezuela'nın verdiği göçlere ve uluslararası alandaki tepkilere yönelik bir politika olarak öne çıkmıştır.

Venezuela kendi vatandaşlarını geri almak konusunda bir politika uygulayan ilk ülke değildir ancak verdiği göç oranına bakıldığında, diğer ülkelerle ve kendi vatandaşları ile işbirliğine gitme konusunda önemli bir örnek ortaya koymuştur.

Uygulanan plan beklenildiği kadar yoğun bir katılıma henüz ulaşmamıştır. Bunun sebepleri arasında kıta içerisinde dil birliğinin olması, geçişlerin kolay olması ve diğer ülkelerin Venezuela'dan ekonomik olarak avantajlı olmaları, yine yasa dışı yollarla ülkeye geri dönme olanaklarının olması, kiminin ise Venezuela'daki siyasi ve ekonomik değişimlere göre bekleme halinde olması gibi sebepler vardır. Tüm bu nedenler sonucunda, Venezuela uygulamaya koyduğu planla verdiği göç oranında geri dönüş alamamıştır. Geri dönüş sebeplerine bakıldığında ise Venezuelalılara yönelik ayrımcılığın yükselmesi, gidilen ülkede istenilen hayat koşullarına ve temel ihtiyaçlara ulaşamaması ve aile bireyleri ile birleşme isteğinin olması öne çıkan konulardır. Bu sayılan sebepler planın sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır. Ancak sonuç olarak, göç veren bir ülkenin verdiği göçmenler konusunda sorumluluk alması ve diplomasisini bu konu üzerinden yeniden oluşturmaya çalışması açısından bu plan örnek oluşturmaktadır.

Plan kapsamı açısından yeterince esnek bir yapı ortaya koymaktadır. Venezuela gibi siyasi kutuplaşmanın en üst düzeyde olduğu bir ülkede siyasi gerekçelerle göç edenleri de kapsayıcı bir plan ortaya konmuştur. Bunun dışında Venezuela vatandaşları gittikleri ülkelerde birçok sorunla karşılaşmış ve ülkenin imajı kötüleştiğçe Venezuelalı göçmenlere yönelik davranış kalıpları da değişmeye başlamıştır. Venezuela hükümetinin Anayurda Dönüş Planı tüm konularda sorunların tamamını çözmekten uzak olsa da kıta içindeki işbirliklerinin artırılması ve Venezuela'nın imajını düzeltmesi açısından olumludur. Plana katılım sayısal olarak düşük olmakla birlikte hükümetin bu planı geliştirmeye ve insanları bu plan kapsamında dönmeye ikna etme konusunda çalışmalarını sürdürmesi gerekmektedir. Ayrıca göç eden kişilerin diğer ülkelerde eğitimleri ve vasıfları oranında iş bulma ihtimallerinin olması eğitilmiş nüfusun ülkeye geri dönmemesine neden olmaktadır, Venezuela bu

konuda da yeni politikalar ortaya koymalıdır. Plan kapsamında geri dönen kişilerin durumuna bakıldığında daha çok yoksul ve ya ihtiyaç sahibi kişiler oldukları görülmektedir. Bu nedenle bu planın geliştirilmesi gerekmektedir. Planın yasal ve ekonomik kapsayıcılığının artırılması ile başka ülkeler tarafından örnek alınabilecek ve de göç veren ülkelerin de sorumluluk üstlenebileceği yasal bir yapının inşası mümkündür.

Sonuç olarak Venezuela, uyguladığı Anayurda Dönüş Planı ile uluslararası alanda değişik bir örnek ortaya koymuş, verdiği göçlere karşı önemli bir sorumluluk yüklenmiştir. Plan sadece Venezuelalı göçmenler için değil, Venezuela'nın siyasi imajı açısından da çok kapsamlı ve çok yönlü bir plandır. Planın, günümüzde göç sebeplerinin farklılaşması nedeniyle göçmenlerin gittikleri ülkelerde temel haklara kavuşabilmeleri veya geri dönebilmeleri için göç alan ve veren ülkelerin ortaya koyacakları işbirlikleri ile çeşitli koşullara ve konulara uyumlu olarak geliştirilebilmesi de mümkündür.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Canan Kışlalıoğlu: %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Canan Kışlalıoğlu: 100%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Önerilen Atıf: Kışlalıoğlu, C. (2024). Göç konusunda yeni politikalar: Venezuela ve anayurda dönüş planı. *Akademik Hassasiyetler*, 11(25), 137-161. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1435691>

Kaynakça

Abaunza, C. (2023). The Syrian and Venezuelan refugee and migrant crises: A comparative analysis of the regional response to large-scale displacement., *Center for Migration and Refugee Studies*, 16, 1-34.

Al Jazeera (2024, 27 Ocak). *Venezuela court disqualifies leading opposition presidential candidate*. 2 Şubat 2024 tarihinde <https://www.aljazeera.com/news/2024/1/27/venezuela-court->

- disqualifies-leading-opposition-presidential-candidate adresinden edinilmiştir.
- Alvarez, A. A., Arena, A., Brousseau, A., Farugee, H., Corugedo, E. W. F., Guajardo, J., Peraza, G. ve Yepez, J. (2022). Regional spillovers from the Venezuelan crisis: Migration flows and their impact on Latin America and the Caribbean. *International Monetary Fund, Departmental Papers*. 2022(019), 1-61, <https://doi.org/10.5089/9798400224478.087>.
- Arena, M., Corugedo, E. F. , Guajardo, J. ve Yepez, J. F. (2022, 7 Aralık). *Venezuela's migrants bring economic opportunity to Latin America*. *IMF*. 5 Ocak 2024 tarihinde <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/12/06/cf-venezuelas-migrants-bring-economic-opportunity-to-latin-america> adresinden edinilmiştir.
- Bahar, D., Dooley, M. ve Selee, A. (2020, Eylül). *Venezuelan migration, crime, and misperceptions: A Rreview of data from Colombia, Peru, and Chile*. 29 Ocak 2024 tarihinde <https://www.migrationpolicy.org/research/venezuelan-immigration-crime-colombia-peru-chile> adresinden edinilmiştir.
- Castellanos-Canales, A. (2023, 9 Şubat). *The reasons behind the increased migration from Venezuela, Cuba, and Nicaragua*. 27 Aralık 2023 tarihinde <https://immigrationforum.org/article/the-reasons-behind-the-increased-migration-from-venezuela-cuba-and-nicaragua/> adresinden edinilmiştir.
- Central Intelligence Agency [CIA]. (2024). *Venezuela*. 11 Ocak 2024 tarihinde <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/> adresinden edinilmiştir.
- Chaves-González, D., Amaral, J. ve Jesús Mora, M. (2021, Temmuz). *Socioeconomic integration of Venezuelan migrants and refugees: The cases of Brazil, Chile, Colombia, Ecuador, and Peru*. *International Organization for Migration*. 15 Ocak 2024 tarihinde https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/press_release/file/mp-i-iom_socioeconomic-integration-venezuelans_2021_final.pdf adresinden edinilmiştir.
- Collins, J. (2019, 26 Ağustos). *Venezuelans stranded as Ecuador imposes new visa rules*. Al Jazeera. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://www.aljazeera.com/news/2019/8/26/venezuelans-stranded-as-ecuador-imposes-new-visa-rules> adresinden edinilmiştir.
- Dinçer, D. P. (2022) Latinx immigrants in the United States: a comparative analysis on the Venezuelan and Cuban immigrants in Florida. *İstanbul Gelisim University Journal of Social Sciences*, 9(2), 567-582, <https://dx.doi.org/10.17336/igusbd.795584>.

- Doocy, S., Page, K. R., De la Hoz, F., Spiegel, P. ve Beyrer, C. (2019). Venezuelan migration and the border health crisis in Colombia and Brazil. *Journal on Migration and Human Security*, 7(3) 79-91. <https://doi.org/10.1177/2331502419860138>.
- El Centro de Derechos Humanos de la Universidad Católica Andrés Bello (2023). *Movilidad Venezuela 2023*. 9 Ocak 2024 tarihinde <https://movilidadvenezuela.ucab.edu.ve/> adresinden edinilmiştir.
- Fragomen (2019, 7 Temmuz). *Venezuelan nationals can no longer enter Peru under previous visa rules*. 30 Aralık 2023 tarihinde <https://www.fragomen.com/insights/venezuelan-nationals-can-no-longer-enter-peru-under-previous-visa-rules.html> adresinden edinilmiştir.
- Freier, L. F. ve Parent, N. (2019). The regional response to the Venezuelan exodus. *Current History*, 118(805), 56–61. <https://www.jstor.org/stable/48614415>.
- Gamba, L. (2024, 11 Mart). *Colombia sees decade's 1st decline in migration from Venezuela*. AA. 18 Mart 2024 tarihinde <https://www.aa.com.tr/en/americas/colombia-sees-decades-1st-decline-in-migration-from-venezuela/3161360> adresinden edinilmiştir.
- Gandini, L. ve Selee, A. (2023, Mayıs). *Betting on legality: Latin American and Caribbean responses*. Migration Policy Institute, 29 Ocak 2024 tarihinde <https://www.migrationpolicy.org/research/latin-american-caribbean-venezuelan-crisis> adresinden edinilmiştir.
- Garcia, S. (2019, 17 Mart). *New day of the Plan Vuelta a la Patria brings 400 Venezuelans back this weekend*. MMPRE. 25 Aralık 2023 tarihinde <https://mppre.gob.ve/2019/03/17/plan-vuelta-patria-400-venezuelans/> adresinden edinilmiştir.
- Garcia, S. (2020, 10 Ekim). *Plan Vuelta a la Patria and Conviaasa return to Venezuela 260 compatriots stranded in Chile*. MMPRE. 3 Ocak 2024 tarihinde <https://mppre.gob.ve/2020/10/10/plan-vuelta-patria-conviaasa-venezuela-260-compatriots-chile/> adresinden edinilmiştir.
- Government of Netherlands (2020). *General country of origin information report Venezuela 2020*. 11 Ocak 2024 tarihinde <https://www.government.nl/documents/directives/2020/06/11/general-country-of-origin-information-report-venezuela-june-2020> adresinden edinilmiştir.
- Human Rights Watch (2022). *Mexico/Central America: New visa restrictions harm Venezuelans*. 28 Ocak 2024 tarihinde https://www.hrw.org/news/2022/07/05/mexico/central-america-new-visa-restrictions-harm-venezuelans?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMI6q3UzdXwggMVCGFIAB3hdQW0EAAAYASAAEgJB4PD_BwE adresinden edinilmiştir.

- Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela [R4V], (2024). *Information*. 15 Ocak 2024 tarihinde <https://www.r4v.info/en> adresinden edinilmiştir.
- Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela [R4V], (2022). *Regional refugee and migrant response plan - 2023-2024*. 15 Ocak 2024 tarihinde <https://rmp.r4v.info/rmp2023-24/> adresinden edinilmiştir.
- Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela [R4V], (2023). *Regional refugee and migrant response plan – 2024 update*. 15 Mart 2024 tarihinde https://www.r4v.info/en/rmp2024update?utm_source=rmp_microsite&utm_medium=button&utm_campaign=documental adresinden edinilmiştir.
- Itriago, A. (2019, 17 Eylül). *La “Vuelta a la Patria” en medio del mayor éxodo en la historia de Venezuela*. AA. 22 Ocak 2024 tarihinde <https://www.aa.com.tr/es/mundo/la-vuelta-a-la-patria-en-medio-del-mayor-%C3%A9xodo-en-la-historia-de-venezuela/1257064> adresinden edinilmiştir.
- Joint Data Center on Forced Displacement. (2024). 17 Mart 2024 tarihinde <https://www.jointdatacenter.org/> adresinden edinilmiştir.
- Koenig, M. (2023, 1 Kasım). *Migrants are behind boom in NYC’s red-light district*. Eric Adams says. NY Post. 2 Ocak 2024 tarihinde <https://nypost.com/2023/11/01/news/migrants-are-behind-boom-in-queens-red-light-district-adams-says/> adresinden edinilmiştir.
- Melean, E. (2023, 29 Nisan). *Venezuela solicita a Chile y Perú garantizar el respeto a los DDHH de los connacionales bloqueados en la frontera comun*. MPPRE. 12 Ocak 2024 tarihinde <https://mppre.gob.ve/2023/04/29/venezuela-solicita-chile-peru-garantizar-respeto-ddhh-connacionales-bloqueados-frontera-comun/> adresinden edinilmiştir.
- Mijares, V. M. ve Rojas Silva, N. (2018). Venezuelan migration crisis puts the region’s democratic governability at risk. *GIGA Focus*, 6, 1-13.
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR]. (2022). *Committee on the rights of migrant workers commends Venezuela’s ratification of labour instruments and asks about the repatriation and return of Venezuelan migrant workers*. 29 Ocak 2024 tarihinde <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/09/committee-rights-migrant-workers-commends-venezuelas-ratification-labour> adresinden edinilmiştir.
- Orinoco Tribune (2022, 22 Ekim). *More and more migrants are returning to Venezuela (+ Vuelta a la Patria)*. 15 Aralık 2023 tarihinde <https://orinocotribune.com/more-and-more-migrants-are-returning-to-venezuela-vuelta-a-la-patria/> adresinden edinilmiştir.

- Özcan, E. D. E. (2017). Çağdaş göç teorileri üzerine bir değerlendirme. *İş ve Hayat*, 2(4), 183-215.
- Quartucci, S. (2023, 8 Mayıs). *Plan Vuelta a la Patria*. 5 Ocak 2024 tarihinde <https://latinarepublic.com/2023/05/08/plan-vuelta-a-la-patria/> adresinden edinilmiştir.
- Proceso de Quito (2024). *Proceso de Quito*. 15 Mart 2024 tarihinde <https://www.procesodequito.org/en> adresinden edinilmiştir.
- Rajan, S.I. ve Arokkiaraj, H. (2021). *Unprecedented repatriation programme: India's VandeBharat Mission in 2020*. 22 Ocak 2024 tarihinde <https://www.eth.mpg.de/molab-inventory/mobility-events/unprecedented-repatriation-programme-indias-vande-bharat-mission-in-2020> adresinden edinilmiştir.
- Rendon, H. (2020). *Attitudes toward refugees: The case of Venezuelan migrants in neighboring countries*. [Yüksek lisans tezi]. Naval Postgraduate School.
- Roy, D. (2024, 1 Şubat). *Crossing the Darién Gap: migrants risk death on the journey to the U.S.* 3 Şubat 2024 tarihinde <https://www.cfr.org/article/crossing-darien-gap-migrants-risk-death-journey-us> adresinden edinilmiştir.
- Selee, A. ve Bolter, J. (2020, Şubat). *An uneven welcome: Latin American and Caribbean responses to Venezuelan and Nicaraguan migration*. 29 Ocak 2024 tarihinde <https://www.migrationpolicy.org/research/latam-caribbean-responses-venezuelan-nicaraguan-migration> adresinden edinilmiştir.
- Sylvia, R. D ve Danopoulos, C. P. (2003). The Chávez phenomenon: Political change in Venezuela. *Third World Quarterly*, 24(1), 63-76, <https://doi.org/10.1080/0143659032000044351>.
- Swiss Info (2023, 8 Aralık). *Venezuela anuncia vuelos de repatriación de migrantes desde Chile "en los próximos días"*. 7 Ocak 2024 tarihinde https://www.swissinfo.ch/spa/venezuela-chile_venezuela-anuncia-vuelos-de-repatriaci%C3%B3n-de-migrantes-desde-chile--en-los-pr%C3%B3ximos-d%C3%ADas-/49043918 adresinden edinilmiştir.
- Taylor, L. (2024, 27 Şubat). *Venezuelan migrants boost economies of South American countries, studies find*. The Guardian. 13 Mart 2024 tarihinde <https://www.theguardian.com/global-development/2024/feb/27/venezuelan-migrants-economy-south-america> adresinden edinilmiştir.
- Throssell, L. (2019, 21 Mayıs). *Majority fleeing Venezuela in need of refugee protection*. 15 Aralık 2023 tarihinde <https://www.unhcr.org/us/news/briefing-notes/majority-fleeing-venezuela-need-refugee-protection-unhcr> adresinden edinilmiştir.

- United Nations High Commissioner for Refugees [UNHCR]. (2019). *Protection monitoring Venezuela situation update #1: January - June 2019*. UNHCR, 22 Ocak 2024 tarihinde <https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Protection%20Monitoring%20Report%20for%20VenSit%20-%20EN%20-%20July%202019.pdf> adresinden edinilmiştir.
- United States Agency for International Development [USAID]. (2023). *Venezuela regional crisis – complex emergency*. 29 Ocak 2024 tarihinde https://www.usaid.gov/sites/default/files/2023-12/2023-12-19_USG_Venezuela_Regional_Crisis_Fact_Sheet_1.pdf adresinden edinilmiştir.
- Van Praag, O. (2019, 13 Eylül). *Understanding the Venezuelan refugee crisis*. Wilson Center. 27 Aralık 2023 tarihinde <https://www.wilsoncenter.org/article/understanding-the-venezuelan-refugee-crisis> adresinden edinilmiştir.
- Wilpert, G. (2006, 12 Temmuz). *The meaning of 21st century socialism for Venezuela*. Venezuelan Analysis. 12 Ocak 2024 tarihinde <https://venezuelanalysis.com/analysis/1834/> adresinden edinilmiştir.

Extended Abstract

In this study, the issue of migration, which is a current issue in the international arena, is evaluated through the Return to Homeland Plan (Vuelta a la Patria) implemented by Venezuela. Venezuela's intensive migration caused the country's situation to be compared with Syria, which is experiencing a civil war. In the international arena, migration has previously been seen as a result of certain events such as disasters, wars and famine. In the case of Venezuela, however, it can occur for much different reasons. This situation also differentiates the definition and scope of migration. In addition, the understanding that sees migrants as the sole responsibility of the country to which they migrate has become controversial. Especially in times of fragile economic and political conditions, it becomes difficult to attribute this responsibility only to these countries. For this reason, the Return to Homeland Plan launched by Venezuela in 2018 is worth analysing as an important example in terms of an immigrant country's efforts to return its own citizens.

In the study, firstly, the reasons for Venezuela's migration are analysed. In this section, Venezuela's situation in the continent is briefly mentioned and the process in which mass migration began is tried to be dated with various events. Then, the effects of migration on Venezuela are analysed. In another sub-heading, the general situation of the intensive migration flow from Venezuela is examined. The economic and demographic changes caused by these migrations in other countries were evaluated with the gathered numerical data. In addition, the problems faced by Venezuelan migrants in the countries that they went are analysed.

Then, the plan implemented by Venezuela in response to the intensive migration was analysed. In the section where this plan is analysed, it is examined what kind of policies are followed and what kind of conditions are determined for the people who want to return within the scope of the Return to the Homeland Plan. Finally, the results of the plan are analysed.

The study analyses how Venezuela is affected economically, demographically and politically by the loss of population due to migration and the reasons for the situations faced by Venezuelan migrants. The causes, general situation and consequences of migration from Venezuela are analysed in order. With the data on the Return to the Homeland Plan, an inference was made on how the process could proceed. Articles, newspaper news and official reports were used in the study, and the future of the plan was tried to be understood with the data gathered from all these.

Venezuela has been one of the continent's major centres of attraction and has been politically stable for many years, even though it was based on a controversial agreement. With Chavez's coming to power, the country entered into a political polarisation that reached a high point. The debates first caused the country's elite and capital-owning groups to leave the country, followed by the educated middle class and finally the poor people. Easy transition to other countries within the continent, language unity, cultural similarities are factors that make migration from Venezuela easier.

As a result of the massive emigration, Venezuela lost a significant amount of capital and labour force, while at the same time the Venezuelan government started to lose legitimacy in the international arena and the country's image was damaged. The fact that those who migrated from Venezuela did not migrate for reasons such as war, natural disasters or famine prevented them from being considered as migrants for a long time. The first international regulations were aimed at restricting the travel of Venezuelan citizens and many countries have made various regulations on visas and entry to the country for Venezuelan citizens. These regulations did not prevent Venezuelan citizens from migrating, and this time illegal migration emerged. However, the intensity of migration, the problems faced by these people and their deprivation of many basic rights have led to the international discussion of Venezuelan migrants.

It has not been possible for Venezuela to stay out of these debates. It was only in 2018 that Nicolas Maduro, who came to power after Chavez, introduced a comprehensive policy. The Return to the Homeland Plan, which was announced in April, started to be implemented immediately. In the same year, returns to the country started within the scope of this plan. The implementation, scope and conditions of the plan have been regulated in detail and analysed in the study. The data on the people who returned within the scope of this plan were also evaluated and as a result, the reasons for which Venezuelan citizens returned to the country were explained.

The Return to the Homeland Plan is important as it is a plan implemented by a country that gives migration. With this plan, Venezuela is trying to improve its political image both internationally and within the continent and aims to develop cooperation with the countries of the continent through migrants.

There are countries that repatriate their own citizens, as India did during the pandemic. However, these are practices that take place under certain conditions and for certain reasons. The Return to the Homeland Plan implemented in Venezuela, which has lost almost a quarter of its population as a result of intensive migration, is a plan that produces many different results and has a high potential for improvement. The plan implemented by Venezuela differs in many ways with its voluntary participation and its inclusion of illegal immigrants. As a result, the study concludes that this plan can be developed and taken as an example with its scope and implementation.